ДА СЕ РАЗБЕРЕМЕ

Љубовни песни од современи македонски поети

TË KUPTOHEMI

Poezi dashurie nga poetë bashkëkohorë maqedonas

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Филолошки факултет „Блаже Конески“

ДА СЕ РАЗБЕРЕМЕ

Љубовни песни од современи македонски поети

TË KUPTOHEMI

Poezi dashurie nga poetë bashkëkohorë maqedonas

Приредувач:

проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска

Соработници:

ас. м-р Иван Антоновски

Саранда Мехмеди

Скопје, 2024 г.

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје
Филолошки факултет „Блаже Конески“
бул. „Гоце Делчев“ 9а, 1000 Скопје
dekanat@flf.ukim.edu.mk

Уредник на издавачката дејност на Факултетот:
проф. д-р Владимир Мартиновски, декан

За издавачот:
проф. д-р Владимир Мартиновски, декан

ДА СЕ РАЗБЕРЕМЕ
Љубовни песни од современи македонски поети

Приредувач на изданието:
проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска

Соработници на приредувачот:
ас. м-р Иван Антоновски
Саранда Мехмеди

Превод од македонски на албански јазик:
Џунејда Адеми
Емира Ајдари
Мелихане Исмани
Мерита Јашари
Саранда Мехмеди
Анита Љатифи
Елвира Мемети
Хамдие Терзиќи

Лектура на текстот на македонски јазик:
проф. д-р Славица Велева

Компјутерска подготовка и дизајн на корица:
Ајнур Касо

ISBN 978-608-234-120-0
COBISS.MK-ID 64748805

© 2024 · Филолошки факултет „Блаже Конески“ — Скопје

Оваа книга е заштитена со Creative Commons

СОДРЖИНА

КАКО И ЗОШТО „ДА СЕ РАЗБЕРЕМЕ“?	5	5	SI DHE PSE “TË KUPTOHEMI”?
БЛАЖЕ КОНЕСКИ (1921 – 1923)	16	17	BLAZHE KONESKI (1921 – 1923)
АЦО ШОПОВ (1923 – 1982)	18	19	ACO SHOPOV (1923 – 1982)
МАТЕЈА МАТЕВСКИ (1929 – 2018)	20	21	MATEJA MATEVSKI (1929 – 2018)
ГАНЕ ТОДОРОВСКИ (1929 – 2010)	22	23	GANE TODOROVSKI (1929 – 2010)
ЕВГЕНИЈА ШУПЛИНОВА (1930 – 2008)	24	25	EVGENIJA SHUPLINOVA (1930 – 2008)
АНТЕ ПОПОВСКИ (1931 – 2003)	26	27	ANTE POPOVSKI (1931 – 2003)
ЈОВАН КОТЕСКИ (1932 – 2001)	28	29	JOVAN KOTESKI (1932 – 2001)
ДАНИЦА РУЧИГАЈ (1934 – 1963)	30	31	DANICA RUÇIGAJ (1934 – 1963)
ПЕТРЕ М. АНДРЕЕВСКИ (1934 – 2006)	32	33	PETRE M. ANDREEVSKI (1934 – 2006)
ВЛАДА УРОШЕВИЌ (1934)	34	35	VLADA UROSHEVIQ (1934)
МИХАИЛ РЕНЏОВ (1936-2024)	36	37	MIHAIL RENXHOV (1936-2024)
РАДОВАН ПАВЛОВСКИ (1937 – 2022)	38	39	RADOVAN PAVLOVSKI (1937 – 2022)
БОГОМИЛ ЃУЗЕЛ (1939 – 2021)	40	41	BOGOMIL GJUZEL (1939 – 2021)
ГОРДАНА МИХАИЛОВА БОШНАКОСКА (1940)	42	43	GORDANA MIHAILOVA BOSHNAKOSKA (1940)
РИСТО Ѓ. ЈАЧЕВ (1942 – 2019)	44	45	RISTO GJ. JAÇEV (1942 – 2019)
ВЕЛЕ СМИЛЕВСКИ (1949)	46	47	VELE SMILEVSKI (1949)
ВИОЛЕТА ТАНЧЕВА-ЗЛАТЕВА (1968)	48	49	VIOLETA TANÇEVA ZLATEVA (1968)
НИКОЛА МАЏИРОВ (1973)	50	51	NIKOLA MAXHIROV (1973)

КАКО И ЗОШТО „ДА СЕ РАЗБЕРЕМЕ“?

„...преводот е форма која симболички многу говори и за суштината на нашата цивилизација... ...Ние сме осудени на превод, тој е нужен и невозможен, таква, ни се чини, како во вавилонскиот случај што го живееме, е нашата постановка.“[1]

Овие размисли на колегата, проф. д-р Драги Михајловски, се чини, заедно со студентите што во академската 2023/24 година на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје ја изучуваа современата македонска книжевност, најдобро ги разбравме искуствено, преку современата македонска поезија. Затоа што преку посветеноста на исчитувањето и преку поттикот и потребата стихови од современата македонска поезија да (за)живеат и на друг јазик, навистина, уште еднаш, заеднички ја (до)осознавме суштината на нашата цивилизација и суштината на нашето содејствување во неа...

1 Цитираното од Драги Михајловски во овој текст е од книгата „Под Вавилон – задачата на преведувачот“ (Скопје: Каприкорнус, 2002).

SI DHE PSE “TË KUPTOHEMI”?

“...përkthimi është formë që simbolikisht fol shumë edhe mbi thelbin e qytetërimit tonë… … Jemi të dënuar me përkthim, është i nevojshëm dhe i pamundur, i tillë, siç duket, si rasti babilionas që po e jetojmë, është mjedisi ynë.”[1]

Këto përsiatje të kolegut, prof. dr. Dragi Mihajlovski, duket se, së bashku me studentët që në vitin akademik 2023/24 në Fakultetin Filologjik “Blazhe Koneski” pranë Universitetit “Shën Kirili dhe Metodi” në Shkup e studiuan edhe letërsinë bashkëkohore maqedonase, i kuptuam më së miri përmes përvojës, përmes poezisë bashkëkohore maqedonase. Sepse përmes përkushtimit të leximit dhe përmes nxitjes dhe nevojës që vargjet e poezisë bashkëkohore maqedonase të (për)jetësohen edhe në një gjuhë tjetër, me të vërtetë, edhe një herë, bashkarisht shkuam deri te thelbi i qytetërimit tonë. Dhe deri te thelbi i bashkëveprimit tonë me të…

1 Citatet e Dragi Mihajlovskit në këtë tekst janë marrë nga libri “Nën Babilon - detyra e përkthyesit” (Shkup, Kaprikornus, 2002.) Në origjinal: „Под Вавилон - задачата на преведувачот“ (Скопје: Каприкорнус, 2002).

Во текот на зимскиот семестар, кога преку примери од љубовната лирика ги (до)откривавме дел од особеностите на современата македонска поезија и нејзиниот развој, сфативме дека разговорите меѓу нас, иако на стандарден македонски јазик, всушност се водат на *дијалектот на љубовта*. Но не само поради темата и/или мотивот во песните, туку и поради заедничката љубов кон современата македонска поетска реч, со која во едно се слеа и љубовта кон македонскиот јазик. Во тие моменти се случи зародишот на идејата да се случат првите преводи од македонски на албански јазик на дел од песните за коишто разговаравме на *дијалектот на љубовта* – преводи на мајчиниот јазик на студентките: Џунејда Адеми, Емира Ајдари, Мелихане Исмани, Мерита Јашари, Анита Љатифи, Елвира Мемети и Хамдие Терзиќи. И тоа на оние песни од корпусот што самите ги избраа за да ги пресоздадат од македонски на албански јазик. Се почувствува и заедничка решеност тоа да се оствари. Преводите го содржат и го одразуваат и сето она што беше дел од разговорите што ги водевме заедно со нив и со студентките на коишто мајчин јазик им е македонскиот, а коишто, исто така, беа редовни на часовите: Симона Алачева, Верица Ефтовска, Стефани Котеска, Ана Преш, Анабела Спасовска, Стефанија Цветковска и Стефани Цонкинска.

Откако веќе почна подготовката на преводите, разговорите станувaa уште подинамични, со многу нови отворени прашања... Затоа што и

Gjatë semestrit dimëror, kur përmes shembujsh nga lirika e dashurisë u thelluam në një pjesë të veçorive të poezisë bashkëkohore maqedonase dhe zhvillimit të saj, kuptuam që bisedave mes nesh, edhe pse në gjuhën standarde maqedonase, në të vërtetë iu paraprin *dialekti i dashurisë*. Megjithatë, jo vetëm për shkak të temës dhe/ose motivit të poezive, por edhe për shkak të dashurisë së përbashkët kunddrejt fjalës poetike bashkëkohore maqedonase, me të cilën u shkri në një edhe dashuria kunddrejt gjuhës maqedonase. Në ato çaste ndodhi edhe ngjizja e idesë që të realizohen përkthimet e para prej maqedonishtes në shqip të disa prej poezive rreth të cilave patëm folur në *dialektin e dashurisë* – përkthime në gjuhën amëtare të studenteve: Xhunejda Ademi, Emira Ajdari, Melihane Ismani, Merita Jashari, Anita Latifi, Elvira Memeti dhe Hamide Terziqi. Edhe atë, përkthime të atyre poezive prej korpusit që vetë ato i përzgjodhën për t'i rikrijuar nga maqedonishtja në shqip. Veç të tjerash u vu re edhe një vendosmëri që e gjithë kjo të dalë në pah. Kurse përkthimet të përmbajnë dhe pasqyrojnë gjithçka që ishte pjesë e bisedave që bëmë së bashku me to dhe me studentet që gjuhë amëtare kanë maqedonishten, e që gjithashtu ishin të rregullta gjatë orëve: Simona Alaçeva, Verica Eftovska, Stefani Koteska, Ana Persh, Anabela Spasovka, Stefanija Cvetkovska i Stefani Conkinska.

Kur veçmë filloi përgatitja e përkthimeve, edhe bisedat u bënë edhe më dinamike, me shumë pyetje të hapura… Sepse edhe vetë rikrijimi

самото пресоздавање на песните на друг јазик беше поттик да се допрат и подлабоките интерпретативни рамништа на оригиналот. И уште повеќе да се размислува и од позиција на лирското Јас, ама и на поетовото Јас. Но, во исто време, уште повеќе беше мотив да се осознаат и некои особености на поетското писмо испишано на македонски јазик. Затоа што „... јазикот никогаш не нè оставил сами и тој памети многу повеќе отколку што ние можеме да заборавиме“, како што забележа Петре М. Андреевски. А секое ново прашање поттикнуваше и нови размисли и интерпретации во групата – разговори во коишто учествувавме сите, со нашата заедничка љубов и со решеност да се разбереме меѓусебно, но и заеднички да ги *(до)разбереме* поетските текстови. Тогаш и сфативме дека навистина „сме осудени на превод“, зашто и „светот е осуден на превод, човекот е осуден на превод“ како што запиша Михајловски. Отворените прашања беа поттик размислите да излезат и од просторот на Катедрата за македонска книжевност и култура на којашто се изучува современата македонска книжевност и разговорите да станат и меѓукатедарски. Затоа што дел од нив и дел од своите прашања, оние поврзани со *тајните на јазикот*, студентките ги споделија и со проф. д-р Ајтен Ќамили од Катедрата за албански јазик и книжевност. Па така, во преводите се пренесе и сето она што произлезе од тие разговори.

Но, на разговорите за современата македонска љубовна лирика, немаше крај. На моменти

i poezive në gjuhë tjetër është/ishte shtysë që të preken edhe rrafshet më të thella interpretative të origjinalit. Të mendohet më shumë edhe nga pozita e lirikes Unë, por ama edhe e poetikes Unë. Por njëkohësisht të njihen edhe më shumë disa veçori të shkrimit poetik të shkruar në gjuhën maqedonase. Sepse “... gjuha asnjëherë nuk na ka lënë vetëm dhe ajo mban mend shumë më shumë sesa që ne mundemi të harrojmë”, siç ka theksuar Petre M. Andreevski. Ndërsa çdo pyetje e re nxiste dhe mendime e interpretime të reja brenda grupit – biseda në të cilat u përfshijmë të gjithë, me dashurinë tonë të përbashkët. Dhe me vendosmërinë që të kuptohemi ndërmjet veti, por edhe *t'i kuptojmë* bashkarisht tekstet poetike. Atëherë kuptuam që me të vërtetë “qenkeshim të dënuar me përkthim”, përshkak se edhe “bota është e dënuar me përkthim, njeriu është i dënuar me përkthim” siç shkruan Mihajlovski.

Pyetjet e hapura ishin shtysë që këto shqyrtime të dalin edhe jashtë hapësirës së Katedrës së Letërsisë dhe Kulturës Maqedonase në të cilën studiohet letërsia bashkëkohore maqedonase dhe bisedat të shndërrohen në biseda ndër-katedrore. Një pjesë të tyre dhe një pjesë të vetë pyetjeve, atyre që lidhen me *fshehtësitë e gjuhës*, studentet i patën ndarë edhe me prof. dr. Ajten Qamilin nga Katedra e Gjuhës dhe Letërsisë Shqipe. E kështu, përkthimeve iu shtua edhe gjithë ç'doli prej atyre bisedave.

Por, bisedat rreth lirikës bashkëkohore maqedonase të dashurisë nuk kishin fund. Siç dukej në disa momente ishte e vështirë të pranohej faktise “përkthimi është proces, në thelb,

беше тешко да се прифати дека „„преводот како процес, во суштина, ја искажува недостасаноста, незрелоста, несовршеноста, или просто, минливоста, менливоста и смртноста на светот и човекот во неа", како што учеше Михајловски, затоа што се забележуваше настојувањето во преводите не да се дофати недостасаноста и несовршеноста, туку токму совршеноста, поради самата воодушевеност од современата македонска поетска реч.

Сепак, преку преводот, односно препевот, и во пресоздавањето како да има дел од она што не може да се дефинира, а го претставува чинот на првосоздавањето на поетските текстови. Затоа и во размислите до кога треба да се *брусаш* преводите преку книжевните разговори, ја следевме мислата на Анте Поповски: „На поезијата треба да ѝ се предадеш, но не и да ја силуваш. Таа фина, нежна и веројатно најчувствителна материја на нашиот космос ги почитува само оние што ѝ се посветуваат во миговите на својата апсолутна искреност. Тоа е веројатно најсвечениот и најчедниот чин, кој прилега на една мала мистерија!" Студентите, и оние на коишто мајчин јазик им е македонскиот, и оние на коишто мајчин јазик им е албанскиот, навистина ѝ се предадоа преку исчитувањето, без принудување. А оние што се зафатија и со превод на албански, се чини, почувствуваа дел од тој најсвечен и најчеден чин...

Заемна беше определбата дадениот збор да се испочитува, па на крајот од семестарот да ги имаме првите преводи и покрај стремежот

shpreh paarritshmërinë, papjekurinë, papërsosurinë, ose thjesht, përkohëshmërinë, ndryshueshmërinë dhe vdekshmërinë e botës dhe të njeriut në të", siç na mëson Mihajlovski. Sepse vërehej edhe këmbëngulja përkthimet të mos nxirrnin në pah paarritshmërinë dhe papërsosurinë, por pikërisht përsosurinë. Për shkak të vetë mahnitjes nga fjala poetike bashkëkohore maqedonase.

Megjithatë, edhe gjatë rikrijimit përmes përkthimit, gjegjësisht shqipërimit, sikur ekziston një pjesë e asaj që është e pamundur të definohet, edhe pse përfaqëson aktin e vetë krijimit të teksteve poetike. Për këtë arsye mes hamendjeve se deri kur duhet *të skaliten* përkthimet përmes bisedave letrare, ndoqëm mendimin e Ante Popovskit: "Poezisë duhet t'i jepesh, jo ta detyrosh. Ajo materje e hollë, e brishtë dhe me shumë gjasë më e ndjeshmja e kozmosit tonë i respekton vetëm ata që i përkushtohen në çastet e saj të sinqeritetit absolut!" Studentet, edhe ato që gjuhë amëtare kanë maqedonishten, edhe ato që gjuhë amëtare kanë shqipen, me të vërtetën iu dhanë poezisë përmes leximit, pa imponim. Kurse ato që morën përsipër edhe ta përkthejnë në shqip, duket se e ndjenë një pjesë të atij akti nga më kremtuesit dhe më të çiltërit…

Të gjithë bashkë treguam gatishmëri ta mbajmë fjalën dhe në fund të semestrit t'i kemi përkthimet e para, edhe përkundër synimit të përsosurisë. Ashtu edhe ndodhi, me poezi nga: Aco Shopovi, Mateja Matevski, Gane Todorovski, Evgenija Shuplinova, Danica Ruçigaj, Petre M. Andreevski, Mihail Renxhov, Gordana

кон совршенство. Така и се случи, со песни од: Ацо Шопов, Матеја Матевски, Гане Тодоровски, Евгенија Шуплинова, Даница Ручигај, Петре М. Андреевски, Михаил Ренџов, Гордана Михаилова-Бошнакоска, Ристо Ѓ. Јачев, Веле Смилевски, Виолета Танчева-Златева и Никола Маџиров. Во завршните разговори за преводите, се осврнавме и на едновремената нужност и невозможност на преводот на македонската поетска реч, и се доразбра кажаното од Михајловски: „Ни се чини, барем по 'резултатите' од она што го направивме, дека нашата судбина, судбината на овој свет во кој доминира стремежот кон интертекстуалниот Бог, оригинал во делови чиј почеток и крај за нас, смртниците, е несогледлив, е преводот како форма и преведувањето како процес.“

Сепак, завршниот разговор во зимскиот семестар не беше и крај на разговорите. Тие продолжија на самиот почеток на летниот семестар, кога во нив се вклучи и ас. м-р Иван Антоновски. И веќе се чувствуваше потреба, тие преводи, како пресоздадени љубовни поетски писма од македонски на албански јазик да *живеат* и надвор од домот на современото македонско лепословие – Катедрата за македонска книжевност и култура. Па така, во разговорите се вклучи и Саранда Мехмеди, магистрантка на Катедрата за општа и компаративна книжевност, којашто исто, со голема љубов и ја чита, и ја исчитува современата македонска книжевност. Со тоа, меѓукатедарскиот разговор за современата македонска љубовна лирика, на Филолошкиот факултет

Mihailova Boshnakovska, Risto Gj. Jaçevi, Vele Smilevski, Violeta Tançeva Zlateva dhe Nikola Maxhirovi. Gjatë bisedimeve përfundimtare rreth përkthimeve, reflektuam rreth domosdoshmërisë dhe njëkohësisht pamundësisë së përkthimit të fjalës poetike maqedonase, dhe e kuptuam rrënjësisht thënien e Mihajlovskit: “Na duket se, të paktën sipas ‘rezultateve’ nga ajo që kemi bërë, fati ynë, fati i kësaj bote në të cilën dominon synimi drejt Zotit intertekstual, origjinal vende-vende, fillimi dhe fundi i të cilave për ne, vdekatarët, është i padukshëm, është përkthimi si formë dhe të përkthyerit si proces.”

Megjithatë, biseda e fundit e semestrit dimëror nuk ishte edhe fundi i bisedave. Ata vazhduan në fillim të semestrit veror, kur u kyç edhe as. mr. Ivan Antonovski. Tashmë ndjehej nevoja që, përkthimet, si letra të rikrijuara dashurie nga maqedonishtja në shqip *të shohin dritë* edhe jashtë shtëpisë së letërsisë së bukur bashkëkohore maqedonase – Katedrës së Letërsisë dhe Kulturës Maqedonase. Kështu, pjesë e bisedave u bë edhe Saranda Mehmedi, magjistrante në Katedrën e Letërsisë së Përgjithshme dhe Krahasimtare, e cila gjithashtu, me dashuri të madhe e lexon dhe studion letërsinë bashkëkohore maqedonase. Me këtë, bisedës ndër-katedrore rreth lirikës bashkëkohore maqedonase të dashurisë në Fakultetin Filologjik iu shtuan dimenzione të reja. Sepse u hapën pyetje të reja, në bisedat që studentet veçmë i diskutonin edhe në mënyrë të pavarur, ndërsa mendimet e reja sollën edhe disa ndryshime të përkthimeve, në mënyrë që të dalin në pah disa nga delikatesat që i diktojnë

доби и нови димензии. Се отворија и нови прашања, во разговори што студентите веќе ги водеа и самостојно, а новите размисли доведоа и до некои промени во преводите, за да се доловат некои од суптилностите што ги налагаат подлабоките интерпретативни рамништа.

И потоа, веќе се случи, тие преводи да *заживеат* не само надвор од Катедрата, туку и надвор од Факултетот, на манифестацијата „Денови на поезијата“ што се одржа во „Скопје Сити Мол“, а во којашто учествуваше и Филолошкиот факултет „Блаже Конески“. На 22 март 2024 година, еден ден по Светскиот ден на поезијата, во рамките на манифестацијата, во книжарницата „Литература.мк“ се одржа вечерта на современата македонска поезија „Лицето на зборовите“, посветена токму на овие преводи – настанот од којшто произлезе и пораката „Соживотот може да биде и поезија!“. Неслучајно, вечерта започна со поезија од Петре М. Андреевски и беше насловена според негова песна. Не само поради 90-годишнината од неговото раѓање, туку и затоа што тој во своите стихови ни кажа и покажа дека лицето на зборот не е едно. А Филолошкиот факултет со своите активности потврдува дека зборот има онолку лица колку што има и јазици. Таа вечер, за првпат се виде едно ново лице на тие песни – во превод на албански јазик. Но покрај годишнината на Андреевски, вечерта се чествуваа и 80 години од објавувањето на „Песни“ од Шопов – првата книга на македонски јазик објавена во слободна Македонија, 95-годишнината од раѓањето на

rrafshet më të thella interpretative.

Dhe më pas, erdh dhe u bë që, përkthimet të shohin dritë jo vetëm jashtë katedrës, por edhe jashtë fakultetit. Në manifestimin “Ditët e poezisë” që u mbajtë në “Skopje City Mall”, në të cilin mori pjesë edhe Fakulteti Filologjik “Blazhe Koneski”. Më 22 mars të vitit 2024, një ditë pas Ditës Botërore të Poezisë, në kuadër të këtij manifestimi, në librarinë “Literatura.mk” u mbajtë Mbrëmja e Poezisë Bashkëkohore Maqedonase “Fytyra e Fjalëve”, kushtuar pikërisht këtyre përkthimeve ngjarje nga e cila doli edhe porosia “Bashkëjetesë mund të jetë edhe poezia!” Jo rastësisht, mbrëmja filloi me poezi të Petre M. Andreevskit dhe qe titulluar sipas një poezie të tij. Jo vetëm për shkak të 90-vjetorit të lindjes së tij por edhe për shkak se përmes vargjeve të tij na tregoi dhe dëshmoi se fjala nuk ka veç një fytyrë. Ndërsa Fakulteti Filologjik me aktivitetet e tij vërteton se fjala ka aq fytyra sa ka edhe gjuhë. Atë mbrëmje, për herë të parë u pa një fytyrë e re e atyre poezive – të përkthyera në shqip. Mirëpo përveç përvjetorit të Andreevskit, atë mbrëmje ndjehej edhe 80 vjetori i botimit të “Vjershave” të Shopovit librit të parë të botuar në gjuhën maqedonase në Maqedoninë e lirë, 95 vjetori i lindjes së Mateja Matevskit dhe Gane Todorovskit, 90 vjetori i lindjes së Danica Ruçigajt… “Së bashku me poetët maqedonas dhe doajenin e teatrit maqedonas, Blagoj Çorevski, studentet që studiojnë maqedonistikë, në librarinë Literatura.mk, përcollën vargje antologjike nga autorë maqedonas të të gjitha gjeneratave. Dhe me lirikën maqedonase të dashurisë treguan se

Матеја Матевски и Гане Тодоровски, 90 години од раѓањето на Даница Ручигај... „Заедно со македонските поети и со доајенот на македонскиот театар, Благој Чоревски, студентите што студираат македонистика, во книжарницата на 'Литература. мк' пренесоа антологиски стихови од македонски автори од сите генерации. Со македонската љубовна лирика покажаа како се љуби на македонски, во оригинал и во превод на албански јазик", а тоа беше одбележано во медиумите.

И како што беше нагласено и тогаш, со овој настан се покажа со колкава заедничка посветеност и заемна почит, современата македонска книжевност ја исчитуваат и студентите на кои мајчин јазик им е македонскиот, и оние што се родени говорители на друг јазик, обединети околу идејата дека треба да се вложат во иднината на македонистиката. А ним им се придружија и поетите Веле Смилевски и Виолета Танчева-Златева, кои со публиката што го исполни сиот простор во книжарницата споделија дел од своите стихови – оние што веќе беа преведени на албански.

Уште истата вечер, повторно, и кај студентите и кај мене ја имаше истата жар како во оние денови кога се роди идејата за првите преводи – Саранда Мехмеди искажа и желба и подготвеност лицето на зборовите од љубовната лирика на уште неколкумина современи македонски поети да го покаже на албански јазик, со свои преводи. Така потоа се случија и преводите на песни од: Блаже Конески, Анте Поповски, Јован Котески, Влада Урошевиќ, Радован Павловски и Богомил

si dashurohet në gjuhën maqedonase. Në origjinal dhe në gjuhën shqipe.", qe nënvizuar nëpër media.

Dhe siç u theksua që në krye të herës, me këtë ngjarje u bë e ditur se me ç'përkushtim të përbashkët dhe respekt të ndërsjelltë, e lexojnë letërsinë bashkëkohore maqedonase edhe studentët që gjuhë amëtare kanë maqedonishten, edhe ata që i përkasin një gjuhe tjetër amëtare. Të bashkuar rreth idesë se duhet të marrim pjesë në të ardhmen e maqedonistikës. Ndërsa atyre iu bashkangjitën edhe poetët Vele Smilevski dhe Violeta Tançeva Zlateva, të cilët me publikun që e mbushi hapësirën e librarisë ndanë disa nga vargjet e tyre –vargje që tashmë ishin të përkthyera në shqip.

Po të njejtën mbrëmje, përsëri, edhe tek studentët edhe tek unë mbizotëronte i njejti vrull si në ditët kur lindi ideja për përkthimet e para Saranda Mehmedi tregoi dëshirë dhe gatishmëri ta sjellë në gjuhën shqipe, me përkthimet e saj, fytyrën e fjalëve të lirikës së dashurisë edhe të disa poetëve të tjerë maqedonas. Kështu ndodhën edhe përkthimet e poezive të: Blazhe Koneskit, Ante Popovskit, Jovan Koteskit, Vlada Urosheviqit, Radovan Pavlovskit dhe Bogomil Gjyzelit. Dhe kështu, përkrah përvjetorëve të lidhur me biografitë e Shopovit, Matevskit, Todorovskit, Ruçigajt dhe Andreevskit përmes përkthimeve të hidhet edhe një herë dritë e re mbi 90 vjetorin e lindjes së Urosheviqit, 95 vjetorin e lindjes së Gjyzelit, 60 vjetorin e botimit të përmbldhjes poetike "Pamposhtje" dhe 40 vjetorin e botimit të përmbledhjes poetike "Poezi e kaltër" të Ante Popovskit. Me rikujtimin dhe

Ѓузел. И така, покрај годишнините поврзани со биографиите на Шопов, Матевски, Тодоровски, Ручигај и Андреевски, со преводите уште еднаш се фрли нова светлина и кон 90-годишнината од раѓањето на Урошевиќ, 85-годишнината од раѓањето на Ѓузел, 60-годишнината од објавувањето на стихозбирката „Непокор" и 40-годишнината од објавувањето на стихозбирката „Сина песна" од Анте Поповски, со потсетување и пресоздавање во ново лице, на друг јазик на нивни љубовни стихови. Преку преводот на песна од Веле Смилевски се даде мал, скромен придонес и кон чествувањето на јубилеите поврзани со неговата биографија – 75 години од раѓањето и половина век творештво.

Но, во таа скопска поетска вечер, веќе имаше решеност и за уште една идеја – овие преводи да не останат само во факултетските архиви, туку да се објават во одделна книга, барем во електронски формат. За и надвор од Факултетот да се увиди дека лицето на зборовите не е едно, да одекне студентската порака дека соживотот може да биде и поезија, да се оствари влог за афирмацијата на македонската поезија и дома и во соседството каде што се говори јазикот на овие преводи. Додека секаде се говори и јазикот на љубовта. Ама и да се даде пример којшто се надеваме дека ќе биде поттик и за другите, за следните генерации, но и за многумина други што се чинители на нашата општествена и културна стварност. Затоа што студентите, и овојпат покажаа колку е силна љубовта и кон зборот и вербата во него и во неговата моќ!

rikrijimin në një fytyrë të re, në gjuhë tjetër, të poezive të tyre të dashurisë. Ashtu siç përmes përkthimit të një poezie të Vele Smilevskit u dha një kontribut i vogël, modest për nder të jubileve lidhur me biografinë e tij – 75 vjetorit të lindjes dhe gjysmë shekullit krijimtari.

Por, në atë mbrëmje poetike shkupjane, pati gatishmëri edhe për një tjetër ide – që këto përkthime të mos mbesin veç nëpër arkivat e fakultetit, por të botohen në një libër, të paktën në formë elektronike. Në mënyrë që edhe jashtë fakultetit të shihet se fjalët nuk kanë veç një fytyrë, të jehojë porosia e studentëve që bashkëjetesë mund të jetë edhe poezia, të jepet mund për afirmimin e poezisë maqedonase edhe tek ne edhe tek vendet fqinje ku folet gjuha e këtyre përkthimeve… Teksa kudo folet edhe gjuha e dashurisë. Por të jepet edhe një shembull që shpresojmë se do t'i nxisë edhe të tjerët… Edhe gjeneratat e ardhshme, por edhe shumë të tjerë që janë pjesë e realitetit tonë shoqëror dhe kulturor. Sepse studentët, edhe këtë herë treguan sa e fuqishme është dashuria edhe kunddrejt fjalës! Dhe besimi në të dhe në fuqinë e saj!

Bisedat vazhduan… Vazhduam edhe me punë – edhe bashkarisht, edhe në mënyrë individuale. Dhe ja, kur tashmë po i afrohemi fundit të semestrit veror të vitit akademik 2023/24, librin e kemi përpara nesh. Kurse titulli i tij "Të kuptohemi" është i huazuar nga poezia e Evgenija Shuplinovës që gjendet mes këtyre faqeve, me të dy fytyrat, si edhe poezitë e tjera – në origjinal, në maqedonisht dhe e përkthyer, në gjuhën shqipe. Jo rastësisht është marrë ky titull, sepse në vete përmban shumë nga

Разговорите продолжија... Се продолжи и со работа – и заедничка, и индивидуална. И еве, кога веќе наближуваме кон завршницата на летниот семестар од оваа академска 2023/24 година, книгата е пред нас. А нејзиниот наслов „Да се разбереме“ е *позајмен* од песната на Евгенија Шуплинова што е меѓу овие корици, со двете лица, како и другите песни – во оригинал, на македонски и во превод, на албански јазик. Неслучајно е овој наслов, затоа што тој во себе како да содржи многу од она што беше поттик, мотив и решеност да се случат овие преводи. Но и затоа што овие преводи во себе го содржат и повикот упатен кон сите: „да се разбереме“... Да го *запалиме светлото* и да ги видиме и другите лица на зборовите и навистина да го разбереме кажаното. Како во песната „Што ми рече ти“ од Линдита Ахмети: „ти ми зборуваш за невидливиот свет / за духовите што се движат по покриви / за скриените убавини / за нештата што немаат име / што не ги собира дури ни бескрајот на јазикот / јас ти велам / да го запалам ли светлото“. Затоа што сите стихови, поместени во оваа книга во оригинал и во превод, не содржат само љубов, емоции, невидлив свет, скриени убавини и нешта што немаат име... Туку и многу повеќе од тоа.

*

И во завршницата, како и на почетокот на овој уводен текст да се присетиме на пораките на Драги Михајловски и да не заборавиме дека: „Единственото што ни доаѓа како благодет во оваа долга, незаршлива, преведувачка ’игра’

ç’ishte nxitje, motiv dhe gatishmëri të realizohen këto përkthime. Por edhe sepse këto përkthime në vete e përmbajnë edhe thirrjen drejtuar të gjithëve: “të kuptohemi”... *Ta ndezim dritën* dhe t’i shohim edhe fytyrat e tjera të fjalëve dhe ta kuptojmë njëmend këtë që u tha. Si tek poezia “Ç›më the ti” e Lindita Ahmetit “ti më flet për botën e padukshme / për frymët që lëvizin pullazeve / për bukuritë e fshehta / për gjërat që nuk kanë emër / që nuk i nxë as paskaji i gjuhës / unë të them / a ta ndez dritën”. Sepse të gjitha këto vargje, të botuara në këtë libër në origjinal dhe të përkthyera, nuk përmbajnë veç dashuri, emocione, botë të padukshme, bukuri të fshehura dhe gjëra që s’kanë emër… Por edhe shumë më shumë se kaq.

*

Dhe si përfundim, ashtu si në fillim të këtij teksti hyrës t’i rikujtojmë porositë e Dragi Mihajlovskit… Të mos harrojmë se: “E vetmja gjë që na vjen si bekim në këtë “lojë” të gjatë, të pambarimtë përkthimi është kënaqësia e tekstit. Veç kjo dhe asgjë tjetër sepse mënyra sesi funksionon kjo botë është përkthimore, kurse ai, në mjedisin e tij metonimik nuk rendit tulla në Kullën e Babelit, por e zbërthen gjithnjë e më shumë, e tërheq, e zgjeron horizontalisht, asnjëherë vertikalisht. Ne domosdoshmërisht jetojmë bashkë me Benjaminin, Deridanë, De Manin, Inglintonin, të shtypur nën shtatin e saj të shtrirë horizontalisht me një të qarë të përjetshme (e qara më therëse është e përkthyesëve më të mirë) drejt thelbit të paarritshëm që fshihet në ëndrrën e ndërtimit dhe ngritjes së saj:

е задоволството од текстот. Само ова и ништо друго зашто начинот на кој функционира овој свет е преведувачки, а тој, во својата метонимиска поставеност не ја доградува вавилонската кула, туку сè повеќе ја разградува, ја тегне, ја шири по хоризонтала, никогаш во вертикала. Ние нужно живееме заедно со Бенјамин, Дерида, Де Ман, Иглтон, потиснати под нејзината хоризонтално полегната става во вечен плач (најсилен е на тие што се најдобри преведувачи) по недостижното суштинско што се крие во сонот за нејзиното завршување и исправање: а тоа е смртта на преводот и почетокот на разбирањето.“

На студентите и на сите што бевме вклучени во ова заедничко живеење со современата македонска љубовна лирика, ни се случи задоволство од текстот, обид со зборот да се дофати и недостижното, но и... вистински почеток на разбирањето! Да се надеваме дека оваа книга ќе поттикне љубов и почеток на разбирањето кај многумина.

проф. д-р Весна Мојсова-Чепишевска

që paraqet vdekjen e përkthimit dhe fillimin e kuptimit.”

Studentet dhe të gjithë ne që ishim të kyçur në këtë jetesë të përbashkët në lirikën bashkëkohore maqedonase të dashurisë, morëm kënaqësi prej tekstit, u përpoqëm që përmes fjalës të arrijmë edhe të paarritshmen, por edhe…

Filluam njëmend të kuptohemi! Të shpresojmë se ky libër do të nxisë dashuri dhe fillim të të kuptuarit tek shumë të tjerë.

prof. dr. Vesna Mojsova Çepishevska

Përktheu prej maqedonishtes në shqip:
Saranda Mehmedi

БЛАЖЕ КОНЕСКИ
(1921 – 1923)

ВЉУБЕНИ ДЕВОЈКИ

Тие имаат лице нежно осенчено,
Како да паѓа на него сенка од проѕирни лисје,
И лицето неусетно се издолжува.
Тие имаат очи зголемени, замислени и влажни,
Како да се плашат од секоја странична изненада.
Тие го наклонуваат така леко челото
Да го допрат до усните на саканиот
Што им се чинат тогаш како крилца од пеперуга
Застаната на тревка — за миг пред да одлета —
А тревката се наклонува.
Тие ги стрелкаат тогаш в преграб рацете
Очајнички смело, слепо и неминовно
Како весла во разнишано море
Пред кое неволно замижуваме.

Боже, дали вистина некогаш сум го доживеал тоа?

BLAZHE KONESKI
(1921 – 1923)

VASHAT E DASHURUARA

Kanë fytyrë butësisht të hijezuar,
Sikur i bie hija e gjetheve të nëpërdukshme,
Dhe fytyra pa rënë në sy zgjatet.
Kanë sy të mëdhenj, të përhumbur dhe të njomë,
Sikur i frikësohen çdo befasie përbri.
E përkulin aq lehtas ballin
Që t'iu prekë buzët e të dashurit
Sa iu bëhet sikur në atë çast janë krahë fluture
Të ndalura në një fije bari – pak para se të fluturojë –
A fija e barit përkulet.
Atëherë i zgjasin duart në përqafim
Dëshpërimisht guximshëm, verbërisht dhe pashmangshmërisht
Si rrema në det të valëzuar
Para të cilit padashur mbyllim sytë.

O Zot, thua ta kem përjetuar me të vërtetë këtë ndonjëherë?

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Saranda Mehmedi

АЦО ШОПОВ
(1923-1982)

ЧУДНО ПРАШАЊЕ

Имав две убави години во животот.
Зошто ги загубив?
„Сакај нè", рекоа очите свенливо.
Зошто ги загубив?
Срце, заповедав, биди непроменливо
Зошто измамував?
Среќата ни беше малку необична
и не прилегаше сосема на себе си.
Зошто ја загубив?
Затоа едни нè гледаа прекорно,
други зачудено,
а ти припиена молеше топлина:
„Колку е студено".

Среќата ни беше малку необична
и не прилегаше сосема на себе си,
а имав две убави години во животот.
Зошто ги загубив?

ACO SHOPOV
(1923 – 1982)

PYETJE E ÇUDITËSHME

Kisha dy vite të bukura në jetë.
Pse i humba?
“Na duaj”, thanë sytë e venitur.
Pse i humba?
Zemër, urdhërova, bëhu e pandryshueshme
Pse mashtrova?
Fati na ishte pak i çuditshëm
dhe nuk i përshtatej fare vetvetes.
Pse e humba?
Prandaj disa na shikonin qortueshëm,
të tjerët habitshëm,
kurse ti ngjitur për meje luteshe për ngrohtësi:
“Sa ftohtë qenka”.

Fati na ishte pak i çuditshëm
dhe nuk i përshtatej fare vetvetes,
dhe kisha dy vite të bukura në jetë.
Pse i humba?

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Xhunejda Ademi

МАТЕЈА МАТЕВСКИ (1929 – 2018)

СРЕДБА

I
Останав како цвет без мирис и без прашец
латиците суви на видот
да ги склопам

Еден немирен ветер на времето те однесе
семе на цветот на мојот вид од виножитото
да ја плачам твојата отсутност без корен
долго

II
Сега
сосема ненадејно
од памучните магли на дните
исплови повторно ти невина
а толку мирна
исплови од темните катчиња на сонот
спокојно како брод заплови твоето тело
и ме насели со немири

III
Твоето присуство има големи корени
широки пипала што нуркаат по старата земја
и мојот единствен сон
го вковаат
да не прецути

MATEJA MATEVSKI
(1929 – 2018)

TAKIMI

I
Mbeta si lule pa aromë dhe pa pjalm
të thatat petale të shikimit
t'i mbyll

Një erë e trazuar e motit të barti
farë e lules së llojit tim prej ylberi
të ta qaj mungesën tënde të parrënjë
gjatë.

II
Tash
mjaft papritur
prej reve të pambukta të ditëve
u shfaqe përsëri ti çiltërsi
dhe aq e qetë
nxorre kokën prej shtresave të errëta të ëndrrës
paqësisht si lundër lundroi trupi yt
dhe më dyndi gjithë trazim.

III
Prania jote ka rrënjë të trasha
lastarë të gjerë që zhyten në tokën e vjetër
dhe ëndrrën time të vetme
e mbërthejnë
që të mos vyshket.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Emira Ajdari

ГАНЕ ТОДОРОВСКИ
(1929 – 2010)

ЉУБОВНА

Сакам нoktóва да те сакам
Сакам нoќва да ме сакаш
Сакај нoќва да те сакам
Сакај нoќва да ме сакаш

Ноќва сакам да ме сакаш
Сакам сакам сакам сакам
Ноќва да ме сакаш сакам
сакам ноќва сакам ноќва

Да ме сакаш ноќва сакам
Да ме да ме да ме да ме
Да те сакам ноќва сакам
Да те да те да те да те

Да те сакам да ме сакаш
Сакам ноќва сакај ноќва
Сакањето сакам-сакаш
Најсакано сакање е.

GANE TODOROVSKI
(1929 – 2010)

E DASHUR

Dua sonte të të dua
Dua sonte të më duash
Duaj sonte të të dua
Duaj sonte të më duash

Sonte dua të më duash
Dua dua dua dua
Sonte të më duash
Dua dua sonte dua sonte

Të më duash sonte dua
Të më të më të më të më
Të të dua sonte dua
Të të të të të të të të

Të të dua të më duash
Dua sonte duaj sonte
Të dashurit dua-do
Është dashuria më e dashur.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Elvira Memeti

ЕВГЕНИЈА ШУПЛИНОВА
(1930 – 2008)

ДА СЕ РАЗБЕРЕМЕ

Се плашам да живеам во твојот дом
На новиот тепих љубовта да не ми прокапи во солза,
Рацете да не ми станат бели робинки
Кои со крпата за прав ќе ги бришат само годините.
Се плашам да живеам во твојот дом
Деновите да не ми станат искршени чинии пред нозе
Кои не ќе смеам ни да ги оплакувам.

Ми ги отвори вратите од својот дом
И топлата постела во која животот полека умира
На нашите малечки столчиња сакам само нашите
деца да џагорат.

EVGENIJA SHUPLINOVA
(1930 – 2008)

TË KUPTOHEMI

Kam frikë të jetoj në shtëpinë tënde.
Në tapetin e ri dashuria mos më pikojë lot,
Duart mos më bëhen robër të bardhë
që me leckën e pluhurit do t'i fshijnë vetëm vitet.
Kam frikë të jetoj në shtëpinë tënde
Ditët mos më bëhen pjata të thyera para këmbëve
Që nuk do të guxoj as t'i vajtoj.

M'i hapi dyert e shtëpisë së tij
Dhe shtratit të ngrohtë në të cilin jeta vdes ngadalë
Në karriget tona të vockla dua vetëm fëmijët
tanë të bëjnë zhurmë.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Anita Latifi

АНТЕ ПОПОВСКИ
(1931 – 2003)

ЕЛЕМЕНТОТ НА ТВОЈАТА НАСМЕВКА

Во изгревот на твојата насмевка
девојчиња во училишни престилки
излегуваат од геометријата

И патем за дома си прераскажуваат
зошто реките ја напуштат татковината
и зошто Адам ништо не вели од земјата.

Твојот збор во пладнето
како млеко од градите на божица
со кои се задоени ѕвездите,

како синото во соништата,
како меѓу две детски прашања...

Залезот на твојата насмевка
се спушта тихо преку многу ридови
... сè до моето Горчливо Езеро.

ANTE POPOVSKI
(1931 – 2003)

ELEMENTI I BUZËQESHJES SATE

Në agun e buzëqeshjes sate
vashëzat me grykëse shkolle
dalin prej gjeometrisë

Dhe rrugës për në shtëpi ritregojnë
përse lumenjtë e lënë vendlindjen
dhe përse Adami nuk thotë asgjë nga toka.

Fjala yte në mesditë
si qumësht gjiri perëndeshe
me të cilin janë ushqyer yjet,

si e kaltëra nëpër ëndrra,
si mes dy pyetjesh fëmijërore…

Perëndimi i buzëqeshjes sate
lëshohet heshtazi nëpër shumë kodrina
… deri tek im Liqen i Hidhur.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Saranda Mehmedi

ЈОВАН КОТЕСКИ
(1932 – 2001)

АНА

Тогаш ги чешлаше косите и којзнае за кого мислеше
додека ја гледаше бледата сенка на мајка ми
што за три оки брашно клечеше пред нозете на твојот татко.
Јужните ветрови донесоа пролетни води и за нас, Ана
ние го знаеме твоето име и се заљубуваме оти ти
имаш и земја и везени чорапи и широки рамења, Ана
којзнае на кого мислеше додека ги чешлаше косите.
Ќе ја доживеам уште оваа пролет со топол здив
дојден пред твојата кошара што се распаѓа на ветрови
и ќе се молам на земјата како на голема икона
не за твоето здравје, не за твоите широки рамења, Ана
овој ден ќе го запишам со името на сите гладни луѓе
и ќе те отерам преку три зашумени планини, Ана
да ти биде проклето името запишано со три обични букви
пред кои се нишаше бледата сенка на мајка ми
дојдена по три оки брашно, за обичен леб, Ана.

JOVAN KOTESKI
(1932 – 2001)

ANA

Asokohe i krihje flokët dhe kush e di për kë mendoje
teksa kundroje hijen e zbehtë të nënës sime
që për tri okë miell gjunjëzohej para këmbëve të babait tënd.
Erërat e jugut sollën ujëra pranverore edhe për ne, Ana
ne e dimë emrin tënd dhe dashurohemi sepse ti
ke edhe tokë edhe çorape të qëndisura edhe supe të gjera, Ana
kush e di për kë mendoje teksa krihje flokët.
Do ta përjetoj edhe këtë pranverë me frymë të ngrohtë
ardhur para ahurit tënd që shpërhapet erërave
dhe do t'i lutem tokës si një ikone të madhe
jo për shëndetin tënd, jo për supet e tua të gjera, Ana
këtë ditë do ta shënoj me emrin e gjithë njerëzve të uritur
dhe do të të zboj pas tre palë malesh shushuritëse, Ana
të qoftë i mallkuar emri i shënuar me tri shkronja të rëndomta
para të cilit luhatej hija e zbehtë e nënës sime
ardhur për tri okë miell, për një kafshatë bukë, Ana.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Saranda Mehmedi

ДАНИЦА РУЧИГАЈ
(1934 – 1963)

НЕ, НЕ ЗБОРУВАЈ

Не, не зборувај за очите
што се исушија

Во нив имаше една птица

Пристапи поблиску
и исцеди ја крвта на розите –
птицата ја убија.

Дојди не плаши се
очите веќе немаат сјај.

Дојди, затоа дојди
и отвори ги сите зелени лисја
нека влезе пролет
птиците на пролет се радуваат.

DANICA RUÇIGAJ
(1934 – 1963)

JO, MOS FOL

Jo, mos fol për sytë
që janë tharë

Në to kishte një zog

Eja më afër
dhe shtrydhe gjakun e trëndafilave –
zogun e vranë

Eja mos u frikëso
sytë më nuk kanë shkëlqim.

Eja, andaj eja
dhe hapi të gjitha gjethet e gjelbërta
le të hyjë pranvera
zogjtë në pranverë gëzohen.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Emira Ajdari

ПЕТРЕ М. АНДРЕЕВСКИ
(1934 – 2006)

ЗАДОЦНЕТА ТАЖАЛЕНКА

1.
Во сите наши царства царица беше
сите за мене те разубавија
за да те сакам колку сите тебе.

2.
Птиците пак се враќаат
меѓу своите крила
(ти страни немаш
со нив да се вратиш)

Тревите пак се качуваат
на повисоки дивини
(некаде те догледувам
и два извори извикувам)

и пак околу селото
јасиките се бркаат
(бре, нашата игра
без нас се повторува)

3.
Во сите наши царства царица беше
сите за мене те разубавија
ниту да те имам
ниту да те немам

PETRE M. ANDREEVSKI
(1934 – 2006)

VAJTIM I VONUAR

1.
Në të gjitha mbretëritë tona mbretëreshë ishe
të gjithë të hijeshuan për mua
që sa të gjithë të të dua.

2.
Zogjtë kthehen prapë
mes krahëve të tyre
(ti anë s'ke
të kthehesh me ta).

Barërat hipin prapë
viseve të egra më të larta
(diku të vë re
dhe thërras dy burime)

dhe prapë rreth fshatit
plepat e egër shushurijnë
(bre, loja jonë
pa ne po përsëritet)

3.
Në të gjitha mbretëritë tona mbretëreshë ishe
të gjithë për mua të hijeshuan
as të të kem
as mos të të kem.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Anita Latifi

ВЛАДА УРОШЕВИЌ (1934)

ЉУБОВНИЦИ

Тие проаѓаат низ празните улици
изложени на лошата светлина
што им ги пребарува џебовите како ситен крадец
необично нежни како билка пред каменот
изложени на загубување на недоразбирање
изложени на дождот на изминувањето на времето
разделени од се и сами
и во најголемите турканици
и пак споени со градот во доцните часови
со тој град што ги чека
во своите стапици на осаменоста
Поминуваат сеедно
дали низ празни или полни улици
одминувачи дотолку што помислувате
дека веќе на следниот агол ќе се претворат во чад
изложени на лошите светлини
усвитувајќи ја вечноста во шарени мигови

VLADA UROSHEVIQ
(1934)

TË DASHURUARIT

Kalojnë rrugëve të zbrazëta
te ekspozuar ndaj ndriçimit të dobët
që iu bastis xhepat si hajdut i vogël
çuditërisht të butë si bima para gurit
të ekspozuar ndaj humbjes dhe keqkuptimit
të ekspozuar ndaj shiut ndaj kalimit të kohës
të ndarë nga gjithçka dhe të vetëm
edhe mes turmave më të mëdhaja
dhe prapë të bërë një me qytetin në orët e vona
me atë qytet që i pret
në grackat e tij të vetmisë
Kalojnë njejtë
si nëpër rrugët e zbrazëta edhe nëpër ato plot njerëz
kalimtarë derisa kujtoni
se në këndin e ardhshëm do të shndërrohen në tym
të ekspozuar ndaj ndriçimit të dobët
duke e zdritur përjetësinë me çaste shumëngjyrshe.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Saranda Mehmedi

МИХАИЛ РЕНЦОВ
(1936-2024)

СЕ БУДАМ УПЛАШЕН ОД СВЕТЛИНАТА

Се будам уплашен од светлината
Од моето долго зборување за тебе
Дека имам убав ден кога се будиш
И најубава ноќ кога заспиваш.

Се будам уплашен од светлината
Зашто секое утро си го подредуваш
Музејот од розови шишенца
Со мирис на каранфил
Со капки вода за да се зголеми жедта –
Сладост што заслепува.

А јас беспомошно
Се будам уплашен од светлината
Од моето долго зборување за тебе.

MIHAIL RENXHOV
(1936-2024)

ZGJOHEM I FRIKËSUAR NGA DRITA

Zgjohem i frikësuar nga drita
Nga e folura ime e gjatë për ty
Se kam ditë të bukur kur zgjohesh
Dhe natën më të bukur kur të zë gjumi.

Zgjohem i frikësuar nga drita
Sepse çdo mëngjes e rregullon
Muzeun e shisheve rozë
Me aromë karafilash
Me pika uji që të shtohet etja –
Ëmbëlsi që verbon.

Dhe unë i pafuqishëm
Zgjohem i frikësuar nga drita
Nga e folura ime e gjatë për ty.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Merita Jashari

РАДОВАН ПАВЛОВСКИ (1937 – 2022)

БАКНЕЖ ВО ТРЕВА

Тревата на твоето тело
расцутува од мојот јужен ветер
Низ трепки го гледаш моето лице
помешано со облаците
Ти што си жедна змија
Јас оган на усни
Околу себе плетеме
Крепост од треви
Во бура од бели
црвени и црни шамивчиња
Твоите и моите очи
се отвораат и затвораат
Музика од движења и квечерина
а пладне е кога во нас
огнот ја пее својата химна
Ќе се вратиш
со мој знак во телото и душата
и штом ќе најдеш моја сличност
друг ќе љубиш тагувајќи за мене
Вазно на мојот цвет.

RADOVAN PAVLOVSKI
(1937 – 2022)

PUTHJA NË BAR

Bari i trupit tënd
mbin prej jugës sime.
Mes qerpikësh e sheh fytyrën time
të përzier me retë
Ti që je gjarpër i etur
Unë zjarr buzësh
Rreth vetes thurim
Kështjellë bari
Në stuhi prej shamishë të bardha
të kuqe dhe të zeza
Sytë e tu dhe të mi
hapen dhe mbyllen
Muzikë lëvizjesh dhe buzëmbremjeje
kurse mesditë është kur brenda nesh
zjarri e këndon himnin e tij
Ke për t'u kthyer
me timen shenjë në trup dhe në shpirt
dhe sapo të gjesh një ngjajshmëri timen
një tjetër do të dashurosh duke vajtuar për mua
Oh saksi e lules sime!

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Saranda Mehmedi

БОГОМИЛЃУЗЕЛ
(1939 – 2021)

ЖЕНА

Од небото врне мојата пот
и паѓа ко капки жешко олово
цврчорејќи врз водата од твоето тело

(О тие очи испиени од кусите ноќи
и потем муграта на твоите колкови!)

Полн сум в светот како смрт
како фрлен кавал лута змија.

BOGOMIL GJUZEL
(1939 – 2021)

GRUAJA

Prej qiellit pikon djersa ime
dhe bie si pikla plumbi të nxehtë
duke çikëluar nëpër ujin e trupit tënd.

(Oh, ata sy të përpirë nga netët e shkurtëra
e mandej nga agu i kofshëve të tua!)

Plot jam botës si mort
si fyell i hedhur tutje gjarpër helmues.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Saranda Mehmedi

ГОРДАНА МИХАИЛОВА БОШНАКОСКА (1940)

НА РИДОТ

Од оваа височина градот лежи
разделен пред нас,
а ние се држиме за раце.
Од ова место каде што ластовиците
играат над нашите глави,
ги броиме оџаците
и повторно се враќаме
кон нашите разиграни тревки,
кон онаа ситна пчела
која не е никој друг,
туку јас со моите замислени крилја,
во зашеметените цветови од сонцето.
Во моите запрашени очи
од цветот и прозирниот воздух
што некаде во градската долина
лебди
ја чувствувам твојата рака
како ја милува ситната пчела.

GORDANA MIHAILOVA BOSHNAKOSKA (1940)

NË KODRINË

Nga kjo lartësi qyteti shtrihet
ndaras përpara nesh,
ndërsa ne mbahemi për dore.
Nga ky vend ku dallëndyshet
luajnë mbi kokat tona,
i numërojmë oxhaqet
dhe përsëri kthehemi
tek barishtet tona lozonjare,
tek ajo bletë e vogël
që nuk është askush tjetër,
por unë me krahët e mi të përfytyruar,
në lulet e trullosura nga dielli.
Në sytë e mi të pluhurosur
nga lulja dhe ajri i tejdukshëm
që diku në luginën e qytetit
rri pezull
ndjej dorën tënde
se si e përkëdhel bletën e vogël.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Xhunejda Ademi

РИСТО Ѓ. ЈАЧЕВ
(1942 – 2019)

ПО ТВОЕТО ЗАМИНУВАЊЕ

По твоето заминување разбрав:
дека сум затворен во мрежи од облаци

дека сум сам и пламен и зандана
и слепа запалена шума

и матна непроодна вода
и напуштена селска воденица,

меѓу ангели со пресечени крила
дека сум и проповедник

единствен летач кон светлините.

О, по твоето заминување сфатив
дека убаво е да се живее

но дека ќе исчезнам без тебе.

RISTO GJ. JAÇEV
(1942 – 2019)

PAS LARGIMIT TËND

Pas largimit tënd kuptova:
që jam i burgosur në rrjetë resh

që jam vetë edhe flakë edhe qeli
edhe pyll i verbër që i ka rënë zjarri

edhe ujë i turbullt i papërshkueshëm
edhe mulli i braktisur fshati,

mes engjëjsh me krahë të prerë
qenkam edhe predikues

i vetmi fluturues drejt dritave.

Oh, pas largimit tënd kuptova
që është bukur të jetohet.

por që kam për t'u zhdukur pa ty.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Hamdie Terziqi

ВЕЛЕ СМИЛЕВСКИ
(1949)

ЕВРИДИКА МУ ПЕЕ НА ОРФЕЈ

Ќе тргнам по тебе
со чекор лесен
каков што немаат мртовците
каков што не би требало да имам
бидејќи сум мртва.
Ќе тргнам по тебе
не заради љубовта
од мене за тебе, од тебе за мене,
ќе тргнам
заради поезијата
за да ти се придружам
во опевањето.
Ќе тргнам по тебе,
со чекор лесен
иако, велат, по тебе тргнала
само мојата глава.
А твојата глава...
А твојата глава...
Орфеј, не врти се!

VELE SMILEVSKI
(1949)

EURIDIKA I KËNDON ORFEUT

Do të të ndjek nga pas
me hap të lehtë
siç nuk e kanë të vdekurit
siç nuk duhej t'a kisha
sepse e vdekur jam.
Do të të ndjek nga pas
jo për hir të dashurisë
time për ty, tënde për mua,
do të të ndjek
për hir të poezisë
për të t'u bashkuar
në këndim.
Do të të ndjek nga pas,
me të lehtin hap,
edhe pse thonë, të ndoqi
vetëm koka ime.
A koka yte…
A koka yte…
Orfe, mos u kthe!

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Melihane Ismani

ВИОЛЕТА ТАНЧЕВА-ЗЛАТЕВА (1968)

ДОАЃАЊЕТО НА ЉУБОВТА

Никогаш не се знае
кога може да се случи љубовта.
Едноставно, ќе ти дотрча
без да видиш од каде
и ќе те запоседне.
Можеби
не си свежо избањат и избричен
косата ти е малку мрсна
и одамна не си била на депилација.
Таа тоа и го сака!
Ќе те зграби со своите меки канџи
и ќе те стресе
од немирно истопореното
подобелено влакно на темето
до малото ноѓно прсте.
Сигурно ќе дојде без најава
Ја знам јас неа.
Ќе ти ја пресече ногата во одот
ќе ти ја секне мислата недоиз'ртена
и ќе ти ја збукне мозолката во срцето.

Остануваш да се мислиш
дали да ја стиснеш
или трпеливо да почекаш
да узрее.

VIOLETA TANÇEVA ZLATEVA (1968)

ARDHJA E DASHURISË

Asnjëherë nuk i dihet
se kur mund të vijë dashuria.
Thjesht, do të arrijë tek ti pa e parë
se nga ka ardhur
dhe do të të zotërojë.
Ndoshta
nuk je e sapolarë dhe e rruar
flokët i ke pak të yndyrshëm
dhe nuk je depiluar një kohë të gjatë.
Ajo këtë do!
Do të të kapë me kthetrat e saj të buta
dhe do të të shkundë
që nga thinjat e ngrefosura trazueshëm
në majë të kokës
e deri tek gishti i vogël i këmbës.
Me siguri do të vijë pa lajmëruar
E njoh unë atë!
Do të ta shkurtojë këmbën duke ecur
do të ta këpusë mendimin pa mbirë mirë
dhe do të ta shpërthejë puçrrën në zemër.

Mbetesh duke u menduar
a t'a shtrydhësh
apo të presësh gjithë durim
të piqet.

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Elvira Memeti

НИКОЛА МАЏИРОВ
(1973)

МОЖЕБИ УШТЕ ПАТУВА

Најмила моја.
Во писмото стои
дека се разделив од воздухот.

Ќе прочиташ.
Во третиот ред е подвлечено
со сино мастило
дека се откажав од асфалтот.

И уште нешто.
Ми се чини ти напишав дека
од велосипедот ги извадив
помошните тркала.

Писмото сигурно ќе го добиеш.
Ќе стигне
преку плодните ораници,
закачено за трепките
што ги чувам склопени
поради силниот ветер.

Најмила моја.
Во писмото стои...

NIKOLA MAXHIROV
(1973)

NDOSHTA ENDE ËSHTË RRUGËS

Më e dashura ime.
Në letër shkruan
që u ndava nga ajri.

Do ta lexosh.
Në rreshtin e tretë është e nënvizuar
me ngjyrë të kaltërt
që hoqa dorë nga asfalti.

Edhe diçka tjetër.
Më duket se të shkruajta që
prej biçikletës i hoqa
rrotat ndihmëse.

Letrën do t'a marrësh patjetër.
Do të mbërrijë
përmes fushave pjellore
të varura për qerpikësh

që i ruaj të mbyllura
për shkak të erës së fortë

Më e dashura ime.
Në letër shkruan …

Përktheu prej maqedonishtes në shqip: Hamdie Terziqi

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

821.163.3-1(081)

ДА се разбереме [Електронски извор] : љубовни песни од современи македонски поети = Të kuptohemi : poezi dashurie nga poetë bashkëkohorë maqedonas / приредувач Весна Мојсова-Чепишевска ; соработници Иван Антоновски, Саранда Мехмед ; [превод од македонски на албански јазик Џунејда Адеми ... и др.]. - Текст во ПДФ формат, содржи 52 стр., илустр. - Скопје : Универзитет “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, Филолошки факултет “Блаже Конески”, 2024

Начин на пристапување (URL): https://flf.ukim.mk/da-se-razbereme-lubovni-pesni/. - Фусноти кон текстот. - Наслов преземен од екран. - Опис на изворот на ден 19.11.2024 год. - Текст на мак. и алб. јазик. - Други преведувачи: Емира Ајдари, Мелихане Исмани, Мерита Јашари, Саранда Мехмеди Анита Љатифи, Елвира Мемети, Хамдие Терзиќи

ISBN 978-608-234-120-0

COBISS.MK-ID 64748805

flf.ukim.mk